

Cepiva za covid-19

Alojz Ihan, Janez Tomažič

Pandemija covid-19 je povzročila eno največjih globalnih zdravstvenih, gospodarskih in družbenih kriz v zadnjem stoletju. Zaradi uničujočih posledic pandemije na celoten svet so države (v ospredju so Evropska unija, Združene države Amerike, Rusija, Kitajska) sklenile same financirati razvoj cepiv. Zato so presoje glede razvoja posameznih vrst cepiv temeljile na oceni potenciala za čim hitrejši razvoj do količin, ki bi omogočile ustavitev pandemije. Strategija javnega financiranja novih tehnologij je sprožila doslej nesluten odziv vse naravoslovne znanosti in predvsem nad-nacionalne povezanosti vseh ustvarjalnih ljudi in institucij in se je izkazala kot prava pot. Izbrane tehnologije (vektorska cepiva, cepiva na osnovi informacijske RNK), ki so se že izkazale za pripravo inovativnih, a še neregistriranih cepiv (SARS, Ebola, rak), so omogočile hitro raziskovalno zasnovo cepiv za covid-19, in nato še hitrejši prehod v fazo kliničnih testiranj in v industrijsko proizvodnjo.

Covid-19 je naravna stihija, ki je nihče ni želel, vendar je znanost z ustrezno podporo javnosti in politike v izjemno kratkem času pokazala rezultate v obliki učinkovitih cepiv, ki lahko realno rešijo problem pandemije. Covid-19 nam je s tem odprl čisto novo in nepričakovano ero razvoja cepiv, o katerih se pred enim letom nismo upali niti sanjati in nam bodo nove izkušnje omogočale tudi hitro prilagoditev na nove mikrobo v bodoče.

Vendar epidemije ne ustavi cepivo, ampak cepljenje. Cepljenje je individualna odločitev, ki pri vseh cepivih temelji na dejstvu, da je mnogo težje in z več potencialnimi zapleti preboleti nalezljivo bolezen kot pa je tveganje za morebitne trajnejše zaplete po cepljenju, ki so pri sodobnih cepivih izjemno redki. Prednost cepljenja se še posebej kaže med epidemijo, ki pomeni veliko verjetnost zbolevanja kogarkoli. Covid -19 ne ogroža le starejših in ljudi s kroničnimi zdravstvenimi težavami, od debelosti in diabetesa dalje; zdravstvene posledice prebolelega covid-19 se kažejo tudi pri »zdravih« in celo pri otrocih.

Zato je v interesu vseh, da prispevamo vsak svoj delež pri zaustavitvi nadaljnjih valov epidemije. Kot izobraženci imamo še poseben privilegij in dolžnost, da se o cepljenju skrbno poučimo, skušamo razumeti prednosti cepljenja in precepljenosti za sebe in za družbo kot celoto, in nato dejavno izražamo svoja stališča. Zato povabilo, da vsi temeljito preučimo dejstva in rezultate, ki jih je prinesel neverjeten podvig znanosti v letošnjem letu. Človeštvu še nikoli ni uspelo v enem samem letu po izbruhu nevarne pandemije izdelati cepiva za njeno ustavitev. To je moč znanosti in sodelovanja.

A hitrost, ki nas navdušuje, ima tudi drugo plat – strah pred novostmi. Pri premagovanju strahu in nezaupanja pred novim pa smo izobraženci prvi, ki znamo s pomočjo novega znanja sprejeti novosti. To je naše vsakodnevno delo in veselje. S svojo intelektualno radovednostjo in veseljem lahko tudi najbolj pomagamo širši skupnosti k sprejemanju novosti, da bo vsak posameznik s cepljenjem prispeval k rešitvi ogromnega družbenega problema, ki že eno leto hromi življenje in ga bo brez učinkovitega cepljenja hromil še naprej.

https://www.nijz.si/sl/cepljenje-proti-covid-19-za-strokovno-javnost?fbclid=IwAR2Uu0t0p-rk5LK2Kx_fABhyuNr5lkjXjyvf2TexxRDyT9ow1BvY77TuNEM